

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Н. В. Рожак

**ДИДАКТИЧНА СТРАТИФІКАЦІЯ
ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У МОВНОМУ І НЕМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩАХ**

(НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЇ, ШОТЛАНДІЇ І УКРАЇНИ)

Монографія

Львів
2025

Рецензенти:

Лідія ХОМИЧ, д-р педагог. наук, проф.,
заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України;
Сергій ДАНИЛЮК, д-р педагог. наук, проф.,
професор кафедри іноземних мов Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького;

Оксана СИНЕКОП, д-р педагог. наук, проф.,
Національний технічний університет України
«Київський Політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського»

Науковий редактор:

Наталія МИКИТЕНКО, д-р педагог. наук, проф.,
завідувач кафедри іноземних мов для природничих факультетів,
факультету іноземних мов ЛНУ ім. Івана Франка

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол від 30 травня 2025 року № 83/5)*

Рожак Н. В.

Р 62 Дидактична стратифікація підготовки учителів
англійської мови у мовному і немовному середовищах
(на прикладі Англії, Шотландії і України) : монографія /
Н. В. Рожак. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. – 280 с.
ISBN 978-617-10-0940-0

Розглянуто аналіз проблеми професійної підготовки учителів англійської мови в університетах Англії, Шотландії і України. Зроблено порівняльний аналіз особливостей системи професійної підготовки учителів англійської мови у закладах вищої освіти Англії, Шотландії і України. Конкретизовано теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови як рідної та як іноземної в університетах Англії і Шотландії. Розкрито організацію професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови у системі ступеневої освіти: бакалаврат, магістратура, докторат. Окреслено професійну підготовку майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання; показано змістовий компонент професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови як рідної й іноземної в університетах Англії, Шотландії і України. Висвітлено навчально-методичне забезпечення та домінуючі моделі організації практики студентів. Розроблено модель ефективної підготовки майбутніх учителів англійської мови, як іноземної з урахуванням англійського та шотландського досвіду, а також розкрито шляхи реалізації ідей кращого досвіду підготовки учителів в Англії і Шотландії у контексті українських закладів вищої освіти.

Адресується студентам і магістрантам університетів, науково-педагогічним працівникам ЗВО, слухачам інститутів післядипломної освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ АНГЛІЇ І ШОТЛАНДІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	7
1.1. Аналіз проблеми професійної підготовки учителів англійської мови в університетах Англії і Шотландії ...	7
1.2. Становлення системи професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови у вищих навчальних закладах Англії і Шотландії.....	17
1.3 Теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови як рідної та як іноземної в університетах Англії і Шотландії	56
Висновки до розділу 1.....	73
Розділ 2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ, ФОРМИ, МЕТОДИ І ЗАСОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ АНГЛІЇ І ШОТЛАНДІЇ.....	76
2.1. Організація професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови у системі ступеневої освіти: бакалаврат, магістратура, докторат	76

2.2. Професійна підготовка майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання	99
2.3. Змістовий компонент професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови як рідної й іноземної в університетах Англії і Шотландії	109
2.4. Навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх учителів англійської мови в університетах Англії і Шотландії	127
2.5. Домінуючі моделі організації практики студентів	137
Висновки до розділу 2.....	158

Розділ 3. ЕФЕКТИВНІСТЬ АНГЛІЙСЬКОЇ І ШОТЛАНДСЬКОЇ СИСТЕМ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ 161

3.1. Порівняльний аналіз особливостей професійної підготовки учителів англійської мови як іноземної в Англії, Шотландії і Україні	161
3.2. Модель ефективної підготовки майбутніх учителів англійської мови, як іноземної з урахуванням англійського та шотландського досвіду.....	179
3.3. Шляхи реалізації ідей кращого досвіду підготовки учителів в Англії і Шотландії.....	193
Висновки до розділу 3.....	211
ВИСНОВКИ.....	214
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	220
ДОДАТКИ.....	244
ANNOTATION.....	279

ВСТУП

У контексті європейської інтеграції відбувається зміна вектора розвитку вітчизняної системи освіти. Її модернізація в межах Болонського процесу передбачає постійне підвищення якості, оновлення змісту та форм організації, особистісну орієнтацію, запровадження інновацій, інтеграцію в європейський освітній простір.

Сучасна модель підготовки майбутнього учителя рідної та іноземної мов розвивається як результат науково-практичного пошуку, у процесі якого вивчають, аналізують та впроваджують як вітчизняний, так і закордонний досвід. З огляду на те, що високорозвинені країни Великої Британії, зокрема Англія та Шотландія, мають понад столітні освітні традиції у сфері професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови, систему підготовки фахівців саме у цих країнах обрано для вивчення, маючи на меті творчо використати зарубіжний досвід у практиці розбудови української системи професійної освіти. Водночас дуже важливо враховувати соціально-економічні умови та національно-культурні особливості нашої країни.

Пріоритетним напрямом розвитку сучасного освітнього простору є його диджиталізація, підготовка майбутніх фахівців в закладах вищої освіти за допомогою цифрових ресурсів, дистанційне вивчення англійської мови. На сучасному етапі наша країна потребує фахівців з якісно сформованими іншомовними, цифровими компетенціями, що є ознакою високої кваліфікації і конкурентоздатності, здібних працювати онлайн у багатокультурному середовищі. Саме тому диджи-

талізація викладання англійської мови розширює наукові та професійні межі здобувачів вищої освіти різних рівнів.

Відповідно до світових рейтингів, за версією «Times Higher Education», чільне місце в десятці найбільш рейтингових університетів посідають такі англійські університети: Oxford (Оксфордський університет) – 3-тє місце, Cambridge (Кембриджський університет) – 5-ге місце, ICL (Імперський коледж Лондона) – 9-те місце. За даними фахівців Організації з економічного співробітництва (OECD), вчителів англійської мови чи як рідної, чи як іноземної, що пройшли педагогічну підготовку в Англії та Шотландії, є більше можливостей працевлаштуватися та отримувати високий дохід порівняно з фахівцями, що навчались у ЗВО інших країн.

Найбільш ґрунтовні дослідження особливостей розвитку педагогічної освіти у Великобританії, зокрема в Англії та Шотландії, здійснили Н. Авшенюк, В. Базуріна, І. Задорожна, Н. Микитенко, О. Біда, Ю. Кіщенко, О. Кучай, М. Лещенко, О. Пехота, Л. Пуховська, А. Сбруєва, О. Сухомлинська, І. Шахов, Н. Яцишин, та ін. Впровадження педагогічної теорії та практичних аспектів у процес підготовки майбутніх учителів-мовників відображено у філологічних, педагогічних, філософських, психологічних теоріях провідних науковців: Дж. Адамса, Г. Армстронга, Т. Арнолда, А. Арнольда, Х. Арчера, Ф. Бартлета, О. Бейна, Ф. Бекона, Дж. Беллєрса, Д. Бєста, Дж. Блендфорда, Г. Болінброка, Р. Гібсона, П. Еббса, Д. Едісона, Д. Гартлі, Е. Гіббона, У. Гросіна, Т. Еліота, Дж. Колєта, З. Купєра, Т. Лінакра та ін.

Результати аналізу джерел з проблеми дослідження доводять, що в наявних на сьогодні науково-педагогічних працях відсутнє комплексне ґрунтовне дослідження, яке б висвітлювало теоретико-методологічні, організаційні та змістові аспекти професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови в університетах Англії та Шотландії, хоча таке дослідження було б доцільним та актуальним.

Наукове видання

РОЖАК Наталія Володимирівна

**ДИДАКТИЧНА СТРАТИФІКАЦІЯ
ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У МОВНОМУ І НЕМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩАХ
(НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЇ, ШОТЛАНДІЇ І УКРАЇНИ)**

Монографія

Текст надруковано в авторській редакції
Комп'ютерне верстання та обкладинка *Світлани Сенник*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 16,3. Тираж 50 прим.

Видавець та виготовлювач:
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79007.
Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007.